

Studie- och Yrkesvägledning

– Hela skolans ansvar

F-9 Grundskola, 1-9 Anpassad grundskola,
Ale Gymnasium samt Komvux

En kommunal handlingsplan för studie- och yrkesvägledning i det vida perspektivet.

Typ av dokument: Kommunal SYV- plan	Beslut av: Verksamhetschef utbildning	Diarienummer:	
Dokumentägare:	Beslutsdatum:	Giltighetstid: 20221128– 20241128	Reviderad: 20231212

Innehåll

Inledning	3
Bakgrund	3
Styrdokument och riktlinjer	4
Läroplan för grundskolan (LGR 22)	4
2.2 Kunskaper (utdrag).....	4
2.6 Skolan och omvärlden.....	4
2.8 Rektorns ansvar.....	5
Anpassad grundskola F-9	5
Komvux	7
Läroplan för vuxenutbildningen.....	7
Skollagen 2010:800.....	7
Tillgång	7
Behörighet.....	7
Studie- och yrkesvägledning är hela skolans ansvar.....	7
Att styra och leda arbete	8
Undervisning och samverkan.....	8
Information inför val av studier och yrken	9
Ale kommuns mål med studie- och yrkesvägledning	10
Ale kommuns mål med studie- och yrkesvägledning år 2022–2024	10
Uppföljning och utvärdering	11
Källförteckning	12
Grundskolan och Ale gymnasium	12
Komvux	12
Bilaga 1: Aktivitetsplan för studie- och yrkesvägledning och studie- och yrkesorientering 1–9, samt Anpassad grundskola F-9.	13
Bilaga 2: Ale Gymnasium introduktionsprogrammet	17
Bilaga 3: Aktivitetsplan för studie- och yrkesvägledning samt studie- och yrkesorientering, Komvux18	

Inledning

Planen för studie- och yrkesvägledning skall tillgodose att alla elever i Ale kommuns skolor får en likvärdig studie- och yrkesvägledning, och därmed vara ytterligare en faktor till en likvärdig utbildning.

Ale kommun skall arbeta med en kvalitativ, livslång processinriktad vägledning i både generell och individuell bemärkelse för alla elever. Utgångspunkten för arbetet med studie- och yrkesvägledningen skall vara likvärdighet på alla kommunens skolor. Eleverna skall uppleva att de genom utbildning lär för livet och att all personal på skolorna arbetar för att varje elev ska få en helhet och känsla av sammanhang. Eleven ska erhålla en god valkompetens genom att utveckla sin självkännetdom, sin förmåga att ta vara på möjligheter samt skaffa sig kunskap om omvärlden för att därefter kunna göra väl underbyggda val.

Bakgrund

Huvudmannen skall tillse att grundskoleenheterna har tillgång till personal med sådan kompetens, så att elevernas behov av vägledning inför val av framtida utbildnings- och yrkesverksamhet kan tillgodoses.

Eleverna i Ale kommun skall ha tillgång till studie- och yrkesvägledning under år 1–9 i grund- och anpassad grundskola, Ale Gymnasium samt Komvux.

Studie- och yrkesvägledarna i Ale kommun har på uppdrag av verksamhetschef, i uppgift att årligen se över samt revidera den kommungemensamma verksamhetsplanen, i både det individuella och generella perspektivet. SYV-planen skall överensstämja med styrdokument samt gå i linje med kommunens Agenda 2030, om en likvärdig skola för alla.

Huvudmannen skall systematiskt arbeta med att säkerställa att elever i de lägre årskurserna får vägledning inför val av framtida utbildnings- och yrkesverksamhet likt eleverna i de högre årskurserna.

Styrdokument och riktlinjer

- Läroplan för grundskolan, anpassad grundskola F-9, förskoleklassen och fritidshemmet 2022 Reviderad 2018 (Lgr 22)
- Läroplan för gymnasieskola (Lgy 22)
- Skollagen 2010:800
- Skolverkets Allmänna råd med kommentarer. Arbete med studie- och yrkesvägledning

Läroplan för grundskolan (LGR 22)

2.2 Kunskaper (utdrag)

Mål

Skolan ska ansvara för att eleverna inhämtar och utvecklar sådana kunskaper som är nödvändiga för varje individ och samhällsmedlem. Dessa ger också en grund för fortsatt utbildning.

2.6 Skolan och omvärlden

Eleverna ska få en utbildning av hög kvalitet i skolan. De ska också få underlag för att välja fortsatt utbildning. Detta förutsätter att den obligatoriska skolan nära samverkar med de gymnasiala utbildningar som eleverna fortsätter till. Det förutsätter också en samverkan med arbetslivet och närsamhället i övrigt.

Mål

Skolans mål är att varje elev

- kan granska olika valmöjligheter och ta ställning till frågor som rör den egna framtiden,
- har inblick i närsamhället och dess arbets-, förenings- och kulturliv, och
- har kännedom om möjligheter till fortsatt utbildning i Sverige och i andra länder.

Riktlinjer

Alla som arbetar i skolan ska

- verka för att utveckla kontakter med kultur- och arbetsliv, föreningsliv samt andra verksamheter utanför skolan som kan berika den som en lärande miljö, och
- bidra till att elevens studie- och yrkesval inte begränsas av kön eller av social eller kulturell bakgrund.

Läraren ska

- bidra med underlag för varje elevs val av fortsatt utbildning, och
- medverka till att utveckla kontakter med mottagande skolor samt med organisationer, företag och andra som kan bidra till att berika skolans verksamhet och förankra den i det omgivande samhället.

Studie- och yrkesvägledaren, eller den personal som fullgör motsvarande uppgifter, ska

- informera och vägleda eleverna inför den fortsatta utbildningen och yrkesinriktningen och särskilt uppmärksamma möjligheterna för elever med funktionsnedsättning, och
- vara till stöd för den övriga personalens studie- och yrkesorienterande insatser.

2.8 Rektorns ansvar

Som pedagogisk ledare och chef för lärarna och övrig personal i skolan har rektorn det övergripande ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas mot de nationella målen. Rektorn ansvarar för att skolans resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen, kriterierna för bedömning av kunskaper och betygskriterierna. Rektorn har ansvaret för skolans resultat och har, inom givna ramar, ett särskilt ansvar för att

- samverkan med skolor och arbetslivet utanför skolan utvecklas så att eleverna får konkreta erfarenheter av betydelse för deras val av fortsatt utbildning och yrkesinriktning,
- den studie- och yrkesorienterande verksamheten organiseras så att eleverna får vägledning inför de olika val som skolan erbjuder och inför fortsatt utbildning.

Anpassad grundskola F-9

Anpassad grundskola ska ge elever med utvecklingsstörning eller med betydande och bestående hjärnskada en utbildning som är anpassad till varje elevs förutsättningar och som så långt det är möjligt motsvarar den som ges i grundskolan. Anpassad grundskola har ett nära samarbete med grundskolan.

Hög personaltäthet, hög kompetens och alternativa arbetssätt är kännetecknande för vår verksamhet.

Anpassad grundskola omfattar utbildning i ämnen eller inom ämnesområden, eller en kombination av dessa. Anpassad grundskola har en egen läroplan som innehåller kursplaner. Innehållet i dessa ligger nära grundskolans kursplaner. Det går bra att kombinera dessa.

Egna klasser för anpassad grundskolas elever finns på Kronaskolan och Aroseniussskolan i Älvängen. Det finns även elever som går integrerade i grundskoleklasser i andra skolor.

Anpassad grundskola

I anpassad grundskola går elever som på grund av intellektuell funktionsnedsättning inte klarar kunskapsmålen i grundskolan. Utbildningen ska så långt som möjligt ha samma innehåll som den i grundskolan. Anpassad grundskola är liksom grundskolan obligatorisk. Den omfattas av skolplikt för årskurserna 1-9 och ska ligga till grund för fortsatt utbildning. Varje elev har rätt till individanpassad undervisning utifrån sina förutsättningar och behov. I skollagens första kapitel, 11 paragraf klargörs att barnets bästa ska vara utgångspunkt i all utbildning.

Läroplan för anpassad grundskola (LGR22)

2.6 skolan och omvärlden (utdrag)

Eleverna ska få en utbildning av hög kvalitet i skolan. De ska också få underlag för att välja fortsatt utbildning. Detta förutsätter att den obligatoriska skolan nära samverkar med de gymnasiala utbildningar som eleverna fortsätter till. Det förutsätter också en samverkan med arbetslivet och närsamhället i övrigt.

Skolans mål är att varje elev:

- Kan granska olika valmöjligheter och ta ställning till frågor som rör den egna framtiden
- Har inblick i närsamhället och dess arbets-, förenings- och kulturliv, och
- Har kännedom om möjligheter till fortsatt utbildning i Sverige och i andra länder.

Alla som arbetar i skolan ska

- Verka för att utveckla kontakter med kultur- och arbetsliv, föreningsliv samt andra verksamheter utanför skolan som kan berika den som en lärande miljö, och
- Bidra till att elevens studie- och yrkesval inte begränsas av könstillhörighet eller av social eller kulturell bakgrund.

Läraren ska

- Bidra med underlag för varje elevs val av fortsatt utbildning, och
- Medverka till att utveckla kontakter med mottagande skolor samt med organisationer, företag och andra som kan bidra till att berika skolans verksamhet och förankra den i det omgivande samhället.

Studie- och yrkesvägledaren, eller den personal som fullgör motsvarande uppgifter, ska

- Informera och vägleda eleverna inför den fortsatta utbildningen och yrkesinriktningen och särskilt uppmärksamma möjligheterna för elever med funktionsnedsättning, och
- Vara till stöd för den övriga personalens studie- och yrkesorienterande insatser.

Så här arbetar vi med studie- och yrkesvägledning på anpassad grundskola i Ale kommun.

Ex: vägledningen skall stödja eleven utifrån sina förutsättningar i att undersöka och identifiera intressen, egenskaper, förmågor och möjligheter, samt kunna uttrycka och formulera dessa under samtal och på så sätt komma fram till genomtänkta val inför framtiden.

Komvux

Läroplan för vuxenutbildningen

I läroplanen för vuxenutbildningen (Lvux12) står det att:

- Vägledningsinsatser för elever och presumtiva elever fyller en viktig funktion.

Av den anledningen ska enligt skollagen (2010:800), se ovan, elever i vuxenutbildningen ha tillgång till personal med sådan kompetens att deras behov av vägledning tillgodoses.

Skollagen 2010:800

Skollagen ställer krav på studie- och yrkesvägledning. Elever i alla skolformer, utom förskolan och förskoleklassen, ska ha tillgång till personal med sådan kompetens att deras behov av vägledning inför val av framtida utbildnings- och yrkesverksamhet kan tillgodoses.

2 kap Huvudmän och ansvarsfördelning
Studie- och yrkesvägledning

Tillgång

29 § Elever i alla skolformer utom förskolan och förskoleklassen ska ha tillgång till personal med sådan kompetens att deras behov av vägledning inför val av framtida utbildnings- och yrkesverksamhet kan tillgodoses. Även den som avser att påbörja en utbildning ska ha tillgång till vägledning.

Behörighet

30 § För att få anställas utan tidsbegränsning för studie- och yrkesvägledning ska den sökande ha en utbildning avsedd för sådan verksamhet. Den som inte uppfyller kravet enligt första stycket får anställas för studie- och yrkesvägledning för högst ett år i sänder.

Av Skolverkets allmänna råd om arbete med studie- och yrkesvägledning framgår att eleven under sin skoltid behöver utveckla kunskaper både om sig själv och om olika valalternativ. Eleven behöver också utveckla förmågan att väga samman personliga faktorer med valalternativen för att kunna göra väl underbyggda studie- och yrkesval. Förutom det behöver eleven ges möjlighet att utveckla färdigheter i att genomföra sina beslut. Vidare står att eleven ges möjlighet att utveckla en så kallad valkompetens (SKOLFS 2013:180).

Studie- och yrkesvägledning är hela skolans ansvar

Det krävs ett gemensamt ansvar på skolan för att på bästa sätt tillgodose elevens behov av studie- och yrkesvägledning, där ett samarbete kring studie- och yrkesvägledningen sker på olika nivåer och med olika förfaranden.

Studie- och yrkesvägledning består av två delar:

Studie- och yrkesvägledning i generell/vid bemärkelse innebär att studie- och yrkesvägledningen är hela skolans ansvar och ska vara en integrerad del i undervisningen, dvs all den verksamhet som bidrar till att ge elever kunskaper och färdigheter som underlag för att fatta beslut om framtida studie- och yrkesval. Det handlar till exempel om praktiska arbetslivserfarenheter, undervisning som rör arbetslivet, studiebesök, utbildningsinformation och aktiviteter för att utveckla elevens självkänedom.

Studie- och yrkesvägledning i individuell/snäv bemärkelse är den personliga vägledningen som studie- och yrkesvägledaren ger i form av vägledningssamtal, individuellt och i grupp. Här ges den enskilde eleven möjlighet att reflektera över sig själv i relation till olika framtidsvägar. Studie- och yrkesvägledningen måste utgå från elevens behov och förutsättningar samt kunna anpassas för att på bästa sätt stödja eleven i sin valprocess och att genomföra sina beslut.

Det är också viktigt att studie- och yrkesvägledning sker kontinuerligt och från tidig ålder som en integrerad del av undervisningen genom hela grundskolan. Yngre elevers utbildnings- och karriärval riskerar annars att begränsas, omedvetet eller medvetet, då specifika yrken kopplas samman med kön, social eller kulturell bakgrund.

Att styra och leda arbete

Rektorn bör

- se till att det finns rutiner och metoder för att planera, utvärdera och utveckla studie- och yrkesvägledningen så att den tillgodoser elevernas behov av vägledning.
- tydliggöra hur ansvaret för studie- och yrkesvägledning är fördelat mellan studie- och yrkesvägledare, lärare och övrig personal samt formerna för samarbetet mellan dem,
- se till att studie- och yrkesvägledningen sker kontinuerligt och integrerat i utbildningen under studietiden, så att eleven ges förutsättningar att göra väl underbyggda studie- och yrkesval, samt
- se till att eleverna, utifrån sina behov, erbjuds vägledningssamtal.

Undervisning och samverkan

Rektorn bör

- organisera studie- och yrkesvägledningen så att eleverna får möjlighet att ställas inför olika uppgifter i arbetslivet och möta företrädare för arbetslivet och utbildningsväsendet i syfte att ge eleverna möjlighet att utveckla kunskaper och erfarenheter inför kommande studie- och yrkesval,
- ha ett övergripande ansvar för att elevernas arbetslivskontakter bidrar till att deras studie- och yrkesval inte begränsas av kön, social eller kulturell bakgrund.

Lärare bör i undervisningen

- ge eleverna möjlighet att utveckla en förståelse för hur kunskaper i ämnet kan ha betydelse för arbetslivet och på så sätt utgöra ett underlag för deras framtida studie- och yrkesval,
- utmana, problematisera och visa på alternativ till traditionella föreställningar om kön, kulturell och social bakgrund som annars kan begränsa elevernas framtida studie- och yrkesval, samt
- ge eleverna möjlighet att utveckla allsidiga kunskaper om hur arbetslivet fungerar.

Lärare och studie- och yrkesvägledare bör

- ge eleven möjlighet att utveckla sin förmåga att genomföra sina val av studier och yrken.

Studie- och yrkesvägledaren bör

- bidra med sådana specialistkunskaper som kan ha betydelse för elevernas studie- och yrkesval.

Information inför val av studier och yrken

Rektor bör

- se till att det finns strategier för att alla elever utifrån sina behov ska få allsidig information om studier och yrken.

Studie- och yrkesvägledaren och läraren bör

- ge eleverna möjlighet att utveckla sin förmåga att kritiskt granska information om studier och yrken samt skapa medvetenhet om vilket ansvar de själva har för sina studie- och yrkesval, och
- se till att eleverna får saklig och aktuell information om arbetslivets kvalifikationskrav och om hur arbetsmarknaden ser ut inom olika yrkesområden.

Studie- och yrkesvägledaren bör

- se till att informationen om utbildningsvägar och yrken är aktuell, opartisk, tillförlit och tillgänglig för eleverna när de behöver den.
- se till att varje elev i grundskolan får information om de kurser och utbildningar som finns inom gymnasieskolan och om vilka val som kan ha betydelse för vidare studier.

Ale kommuns mål med studie- och yrkesvägledning

Studie- och yrkesorienterade verksamheter är hela skolans ansvar och ska löpa som en röd tråd genom elevernas hela skolgång.

I Agenda 2030 står att alla elever ska erbjudas en likvärdig utbildning av hög kvalitet oberoende av bostadsort, kön och social eller ekonomisk bakgrund.

Föräldrars utbildningsnivå och bakgrund spelar en avgörande roll för elevernas resultat i skolan samt för elevernas val av utbildning och yrkesval. Skolans uppgift blir att sträva efter att uppväga skillnader i elevernas förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen och motverka att karriärval begränsas utifrån kön, social och kulturell bakgrund.

En väl fungerande vägledning kan enligt Skolverket innebära:

- Att fler elever går ut gymnasieskolan med godkända betyg.
- Främjar meningsfullhet och ökar den inre motivationen.
- Motverkar segregation.
- Viktigt för alla men särskilt för nyanlända och elever i behov av särskilt stöd.
- Vidga perspektiv.
- Motverkar könsstereotypa val för att främja en jämställd arbetsmarknad.
- Kompetensförsörjning.
- Förebygger avhopp.

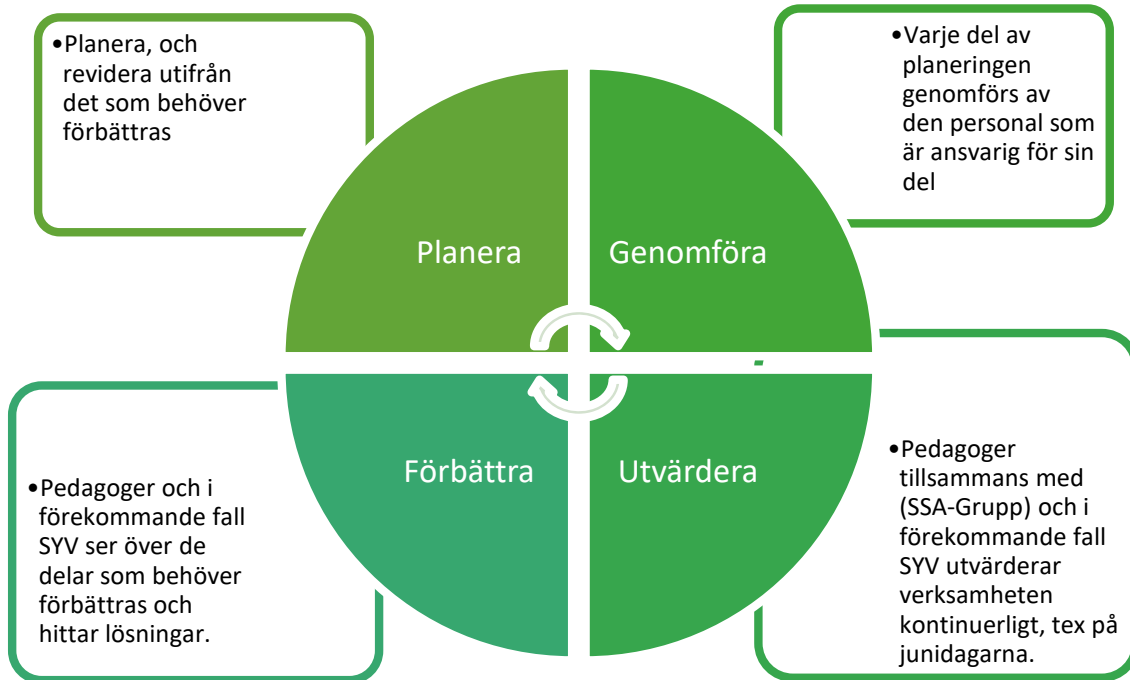
Ale kommuns mål med studie- och yrkesvägledning år 2022–2024

- Varje enhet upprättar/har upprättat en lokal studie- och yrkesvägledningsplan för sin verksamhet med stöd av den kommunala planen.
- Att enheterna kontinuerligt uppdaterar sin lokala SYV-plan så att det är ett levande dokument.
- Studie- och yrkesvägledning ska tydligt återfinnas i det systematiska kvalitetsarbetet och finnas med i det pedagogiska bokslutet på varje enhet.
- Varje enhet skapar lämpligtvis en SSA-grupp som arbetar med respektive enhets prioriteringar/mål och genomförande.

Uppföljning och utvärdering

Uppföljning och utvärdering sker både på kommunal nivå och enhetsnivå, som en del i det systematiska kvalitetsarbetet.

Använd gärna cirkelmodellen med fyra fält:

Källförteckning

Grundskolan och Ale gymnasium

Skolverkets allmänna råd med kommentarer, Arbete med studie- och yrkesvägledning, 2013

Läroplan för Grundskolan, Lgr 22

Läroplan för Gymnasieskolan Lgy 22

Studie- och yrkesvägledning – hela skolans ansvar, Metodhandbok med undervisningsexempel, Charlotta Granath, 2019

Komvux

Läroplan för Vuxenutbildningen (LVUX12)

<https://www.skolverket.se/undervisning/vuxenutbildningen/komvux-gymnasial/laroplan-for-vux-och-amnesplaner-for-komvux-gymnasial/laroplan-lvux12-for-vuxenutbildningen>

Skollagen 2010:800

https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/skollag-2010800_sfs-2010-800/

Arbete med studie- och yrkesvägledning (2013:180)

<https://www.skolverket.se/download/18.6bfaca41169863e6a65ac01/1553965361681/pdf3143.pdf>

EU:s nyckelkompetenser för livslångt lärande

<https://education.ec.europa.eu/sv/focus-topics/improving-quality/key-competences>

Globala målen för hållbar utveckling - Agenda 2030 - Svenska FN-förbundet

[Globala målen för hållbar utveckling - Svenska FN-förbundet](#)

Bilaga 1:

Aktivitetsplan för studie- och yrkesvägledning och studie- och yrkesorientering 1–9, samt Anpassad grundskola F-9.

Grundskolan åk 1-9

År 1–3 Tema "Väcka nyfikenhet!"

Minst en studie- och yrkesorienterande aktivitet per läsår kopplat till arbetsliv/ närsamhälle /omvärlden, för att ge kunskaper kring vår omvärld och varför vi går i skolan. Förslag på aktiviteter:

- Varför går jag i skolan?
- Måla eller skapa självporträtt. Presentera sig själv på olika sätt.
- Vilka yrken finns? Vilka yrken går jag förbi på väg till skolan?
Diskussionsövningar om alla människor kan utöva alla yrken. Diskutera yrken i litteratur.
- Intervjua släkt, vänner och andra vuxna om olika yrken.
- Studiebesök på din egen skola. Vilka yrken finns på skolan?
- Bjuda in vårdnadshavare eller andra vuxna för att prata om sina yrken.
- Miniprojekt med efterföljande redovisning i klassen.

Aktiviteter som SYV ansvarar för:

- SYV finns tillgänglig som konsultativ resurs vid behov för lärare och arbetslag.

År 4–6 Tema "Inspiration och motivation"

Minst en studie- och yrkesorienterande aktivitet per läsår kopplat till arbetsliv/ närsamhälle /omvärlden, för att ge kunskaper kring vår omvärld och varför vi går i skolan. Förslag på aktiviteter:

- Vad vill jag jobba med när jag blir stor och varför? Eleverna intervjuar varandra för att få fler perspektiv.
- Besök av yrkesverksamma. Yrkesdagar på skolan där personer som arbetar inom olika branscher bjuds in.
- Intervjua en person med ett yrke eleven är intresserad av. Det kan ske genom möte med en yrkesutövare via studiebesök på arbetsplatsen eller via Skype.
- Visa korta yrkesfilmer från t.ex. yrkis.se eller framtid.se och diskutera kring dem.
- Ha diskussioner/ övningar om yrken och arbetsliv relaterat till genusperspektivet, social och kulturell bakgrund.
- Arbeta med förväntningar inför högstadiet- åk 6. Vad vill jag, hur vill jag, vart vill jag?

Aktiviteter som SYV ansvarar för:

- SYV finns tillgänglig som konsultativ resurs vid behov för lärare och arbetslag.
- Info om språkvalet i åk 5, samt det svenska skolsystemet.

År 7–9

Minst en studie- och yrkesorienterande aktivitet per läsår kopplat till arbetsliv/ närsamhälle /omvärlden, för att ge kunskaper kring vår omvärld och varför vi går i skolan.

År 7 Tema "Självkännedom"

Förslag på aktiviteter:

- Vem är jag? Lektion kring egenskaper, starka sidor, utvecklingsbara sidor som kan utmynna i ett collage. Avsluta med reflektioner kring hur eleven tänker och hur det påverkar hens val.
- Få besök av gymnasieelever som kan berätta hur det är att vara gymnasieelev, gärna från både yrkesprogram och högskoleförberedande program.
- Arbeta med studieteknik och olika lärstilar.

Aktiviteter som SYV ansvarar för:

- Lektion i valkompetens, hur utvecklar vi den?
- Grupp vägledning/individuella samtal vid behov

År 8 Tema "Inför Gymnasievalet"

Förslag på aktiviteter:

- Fördjupa kunskaper om gymnasieprogrammen, med hjälp av gymnasiefilmer, grupparbeten och diskussioner.
- Skugga ett gymnasieprogram.

Obligatoriska aktiviteter för alla Ales elever i åk 8:

- Arbeta på webben www.gymnasiedagarna.se med fokus Future Skills klassvis.
- Om möjlighet ges besöka en gymnasieskola för att se närmre på två gymnasieprogram.
- Prao. Arbete inför, under och efter praon.

Aktiviteter som SYV ansvarar för:

- Informera om behörighetskrav och meritvärden inför gymnasiet.
- Möta vårdnadshavare vid t.ex. föräldramöten.

År 9 Tema "Framtiden"

Förslag på aktiviteter:

- Hur får man jobb? Arbetslag, facket, rättigheter, skyldigheter mm.
- Skriva CV.
- Entreprenörskap. Bjud in lokala aktörer inom näringslivet.
- Genomgång av gymnasieprogrammen i smågrupper med diskussioner i klassen efteråt.
- Mitt framtidscollage. Vart är jag på väg? Eleven gör ett collage utifrån sina drömmar om framtiden.

Obligatoriska aktiviteter för alla Ales elever i åk 9:

- Besöka Gymnasiedagarna på Svenska Mässan, klassvis. Arbete inför, under och efter aktiviteten.
- Prao. Arbete inför, under och efter praon.

Aktiviteter som SYV ansvarar för:

- Att eleverna får en gymnasiekatalog.
- Enskilda vägledningssamtal.
- Grupp vägledning vid behov.
- Undervisningstillfällen/ Informationstillfällen för elever, vårdnadshavare och personal om gymnasievalet.

Aktivetsplan för Anpassad grundskolas Studie- och yrkesvägledning – hela skolans ansvar på Kronanskolan F-6 samt Aroseniuskskolan 7–9.

Vägledningen ska stödja eleven utifrån sina förutsättningar i att undersöka och identifiera intressen, egenskaper, förmågor och möjligheter, kunna uttrycka och formulera dessa och på så sätt komma fram till genomtänkta val inför framtiden.

Genom samtal med eleven och lärare samt olika aktiviteter ska vi på anpassad grundskola arbeta med att ge eleven

- Medvetenhet om mig själv; intressen, egenskaper, förmågor
- Medvetenhet om alternativen; utbildning, yrken, framtid
- Hjälpa med genomförandet; handlingsplan

Kronanskolan Safiren 1-2 ämnesområden år 1-4

Personalen på Safiren har beskrivit att de arbetat med dramatisering kring yrken och yrkesroller, varit på teater, studiebesök på bland annat en brandstation och tittat på filmer samt läst böcker som behandlar yrken på olika sätt. Personalen har arbetat med identitets- och gruppstärkande aktiviteter och även utforskat sitt närområde. Eleverna har även tillsammans med personal pratat om vad som händer när man börjar på högstadiet.

Kronanskolan Smaragden, ämnen och ämnesområde årskurs 3-6

Personalen på Smaragden beskriver att de under läsåret fått besök av flera personer med olika yrken (meteorolog, städpersonal, kökspersonal, skolsköterska, skådespelare och författare). De har även sett filmer och läst böcker som berör olika yrkeskategorier samt skrivit om olika yrken. De har haft överskolning och haft informationsutbyte för elever som ska börja högstadiet.

Aroseniuskskolan arbetslag 7-9

Personalen beskriver att man arbetat med området utifrån SYV-planen och dess innehåll. Elever och personal har besökt flera anpassade gymnasieskolor där eleverna har fått testa på olika program. Personalen har också pratat med eleverna kring vilka valmöjligheter de har och vad de kan arbeta med efter skolan.

Aktivetsplan Studie och- och yrkesvägledaren

Syv har arbetat med och planerat övergångar till anpassad gymnasieskola; individuella samtal med elever, samtal med vårdnadshavare, samarbete med personalen på högstadiet och haft kontakt med anpassade gymnasieskolor. Syv har även medverkat och informerat på föräldramöte samt haft samtal med elever i årskurs åtta och deras vårdnadshavare inför nästa läsår. Det har även påbörjats ett arbete och samarbete inför kommande prao nästa läsår.

Bilaga 2: Ale Gymnasium introduktionsprogrammet

Värderingar & Förhållningssätt,

- Vägledningssamtal
- Livskarta
- Värderingsövningar, självkänsla, dynamiskt tänkande
- Inskrivningssamtal
- Svenska skolsystemet: Var står jag, vart är jag på väg?
- Presentation för pedagoger kring vägar vidare samt behörigheter mm.

Motivation & Målbilder:

- Vägledningssamtal
- Programutbud, utbildningsutbud
- Yrkesroller/bredda perspektiv
- MI – samtal
- Elevprofil
- Aktivitetsdag Jobba med komfortzon
- Filmer, Visar filmer om de olika gymnasieprogrammen.
- SV: Faktatext: utbildning/arbete
- Studiebesök, Gymnasieskolor/FHSK/VUX

Valkompetens & Hälsa

- Vägledningssamtal
- Valkompetens
- Hälsa, medicinsk SYV
- Studiebesök, inom lokala företag-Uppgifter
- Stresshantering

Samarbete & Framtid

- Vägledningssamtal,
- CV+ Personligt brev
- Gruppträck
- Yrkesetik
- Antagningsförfarandet

Bilaga 3:

Aktivitetsplan för studie- och yrkesvägledning samt studie- och yrkesorientering, Komvux

Inledning

Planen för studie- och yrkesutbildning ska tillgodose att alla studerande/invånare i Ale kommun får en likvärdig studie- och yrkesvägledning och därmed ytterligare en faktor till en likvärdig utbildning. Ale kommun ska arbeta med en kvalitativ, livslång processinriktad vägledning i både vid och snäv bemärkelse för alla studerande/invånare. Utgångspunkten för arbetet med studie- och yrkesvägledningen ska vara likvärdighet på alla kommunens skolor. Studerande/invånare ska uppleva att de genom utbildning lär för livet och att all personal på skolorna arbetar för att varje studerande/invånare ska få förutsättningar att så långt det är möjligt nå sina uppsatta mål.

Information om Komvux Ale

Komvux Ales personalgrupp är uppdelad i följande arbetslag; SFI – svenska för invandrare, GR/GY – innehållande olika gymnasiekurser inom gymnasiegemensamma ämnen (GGÄ) på gymnasienivå, Yrke – yrkeskurser på gymnasienivå, INSTEGET – utbildningsplikt och jobbspår tillsammans med AMFE samt en administrationsgrupp – innehållande expedition, rektor och SYV.

Verksamhet

För att uppfylla denna plan genomför varje lärararbetslag, därmed även Komvux Ale, årligen en hel del aktiviteter som kopplar studie- och yrkesvägledning i vid bemärkelse till både verksamheten och undervisningen.

Lärare i SFI genomför till exempel följande aktiviteter i deras undervisning:

Temaarbete - olika yrken – Vilka finns? Vad gör man?
Arbetslivserfarenhet från hemlandet – Vad jobbade du med?
Framtida jobb här i Sverige
Begrepp: heltid, deltid med flera
Avtal, rättigheter och skyldigheter
Träna på att gå på jobbintervju
Skriva personligt brev och CV (de högre kurserna på SFI)
Att kunna läsa jobbannonser – via Platsbanken
Vad är facket?
Deltagande i jobbmässa – när denna genomförs
Studiebesök på förskolor, äldreboende och räddningstjänsten i Nol
Besök av SYV med information om aktuella utbildningar inom GRVUX och det svenska skolsystemet. En gång utan tolk individer i spår C/D och en gång med tolk i spår A/B.

Lärare inom GR/GY genomför till exempel följande aktiviteter i deras undervisning:

CV och personligt brev
Läser tidningsartiklar om aktuella samhällsfrågor
Arbetar med skriftliga instruktioner
Formellt brev + meddelande /e-post
Läser tidningsartiklar om aktuella samhällsfrågor
Arbetar med skriftliga instruktioner
Tidtabeller
Skapa och presentera en powerpointpresentation
Formellt språk
Vägbeskrivningar
Traditioner i Storbritannien/USA och hur de jämförs i Sverige
Beräkningar kring lön
Kostnadseffektivitet
Räntor, bankkonton
Statistik
Beräkningar av praktiska problem inom olika yrken

Lärare inom yrkesutbildningar genomför till exempel följande aktiviteter i deras undervisning: Arbetslag Yrke har en naturlig koppling till studie- och yrkesvägledning i vid bemärkelse eftersom det är yrkesutbildningar. Nedan visas ett axplock hur detta arbetslag arbetar med studie- och yrkesvägledning i vid bemärkelse:

Praktiska arbetsuppgifter som övas i metodrum
Diskussion kring upplevda arbetssituationer
Loggbok på arbetsplatsen
Studiebesök
APL-besök
Facket informerar
Handledarutbildning
Föreläsare externa och interna
Nätverksträffar med branschen
Pratar arbetsmiljö
Teoretiska arbetsuppgifter kopplade till arbetsplatsen
Etiska dilemman

Lärare i Insteget genomför till exempel följande aktiviteter i deras undervisning:
 Orienteringskurs mot bristyrken och arbetsliv i Sverige och den egna kommunen, 20 veckor innehållande:

Branschorientering mot bristyrken
Hur kommer jag till mitt drömyrke – vägen dit
Studiebesök på arbetsplatser
Yrkessvenska
Arbetsmarknadskunskap
Min väg till ett jobb – avslutande kurs för att lära sig söka jobb, skriva cv samt träna på intervjuer
Samverkan/rådgivning eller besök av SYV under kursens gång
Jobbspår mot bristyrken i kommunen i samverkan med AMFE ¹ samt aktuell förvaltning

Studie- och yrkesvägledaren samarbetar med/handleder alla arbetslag utefter behov.

Administrationsgruppen

Här ingår SYV som har ansvaret för studie- och yrkesvägledning i snäv bemärkelse och genomför det som står som definition till studie- och yrkesvägledning i snäv bemärkelse, utifrån behov.

Utifrån ovanstående gällande studie- och yrkesvägledning i snäv bemärkelse bör studie- och yrkesvägledaren:

- bidra med sådana specialistkunskaper som kan ha betydelse för de studerandes/invånarnas studie- och yrkesval samt
- se till att informationen om utbildningssystem, utbildningar och yrken är aktuell, opartisk, tillförlitlig och tillgänglig för studerande/invånarna när de behöver den.

Expeditionens personal kan mycket om GRVUX (Yrkesutbildning för Vuxna i GR), dessa utbildningar har en tydlig koppling till arbetslivet och då även studie- och yrkesvägledning i vid bemärkelse. Rektor bidrar i den mån det passar.

Komvux Ales mål med studie- och yrkesvägledning

Studie- och yrkesorienterade verksamheter är hela skolans ansvar och ska löpa som en röd tråd genom studerandes/invånarnas hela skolgång. Med bakgrund av "den röda tråden" har Ale kommun skapat SYV-planer för alla stadier inom skolväsendet (där Komvux Ale är en del), eftersom alla studerande/invånare ska erbjudas en utbildning av hög kvalitet oberoende av bostadsort, kön och social eller ekonomisk bakgrund (som kan kopplas till mål 4 i de globala målen för hållbar utveckling - Agenda 2030).

Ur ett längre perspektiv i det livslånga lärandet (som kan kopplas till EU:s nyckelkompetenser för livslångt lärande och mål 4 i de globala målen för hållbar utveckling - Agenda 2030) har Komvux Ale ett kompensatoriskt uppdrag att hjälpa de som vill vidare men även de som hamnat snett i sitt livslånga lärande, för att de, så långt det är möjligt, når sina uppsatta mål.

¹ Arbetsmarknads och försörjningsstödenheten i Ale kommun.

En väl underbyggd studie- och yrkesvägledning kan, enligt Skolverket (med stöd av LVUX12:s mål med Vuxenutbildningen) innebära att:

- fler individer når sitt uppsatta mål,
- den främjar meningsfullhet och ökar den inre motivationen,
- fler individer har kännedom om arbetslivets och arbetsmarknadens villkor när det gäller bland annat arbetsrätt och arbetsmiljö generellt och om möjligt, inom sin studieinriktning,
- fler individer har kännedom om möjligheter till vidare utbildning, praktik och arbete i Sverige och andra länder,²
- individen ges möjlighet att få sina kunskaper och kompetenser validerade,
- motverka utanförskap, segregation och arbetslöshet och
- öka tilltron till studier.

Utvärdering

Utvärdering och uppföljning av studie- och yrkesvägledning är en del av Komvux Ales systematiska kvalitetsarbete. Utvärdering genomförs via:

- Två olika enkäter, en för generell vägledning och en för det längre vägledningssamtalet
- Dokumentation av aktiviteter i arbetslagens aktivitetsplan kopplat till enhetens kvalitetsmål
- Årlig utvärdering inom arbetslagen och på enheten inom det systematiska kvalitetsarbetet
- Med utgångspunkt i detta revideras SYV-planen årligen

² Komvux Ales primära fokus är den svenska arbetsmarknaden.